

RAZGOVARALA
MARIJA PLENTAJ

“STUDIJ HARMONIKE U HELSINKIJU UPISAO SAM IZ LJUBAVI I STRASTI PREMA GLAZBI”

STUDIJ U INOZEMSTVU

Intervju s Ivanom Šverkom imala sam u vidu jer sam znala da je on jedan od onih harmonikaša današnjice koji zaslužuju da ih se predstavi široj publici i ovim putem. Na mene je ostavio vrlo pozitivan dojam još sredinom 90-tih godina kada smo se prvi put upoznali na Ljetnoj školi harmonike u Puli. Tada je on bio tek manji dječak plave kose, a ja djevojka koja je upravo krenula u srednju školu. Zajedno smo svirali jedan duo. Tada nitko još nije mogao niti naslutiti kojim ćemo putem krenuti.

Reci nam gdje se trenutačno nalaziš i na kojem stupnju se usavršavaš?

Trenutno sam upisan na drugu godinu Master of Music (MMus) studija koncertne harmonike na Sibelius Akademiji u Helsinkiju.

Studenti s našeg područja se vrlo rijetko odluču na odlazak u najsjevernije krajeve Europe. Kako si se odlučio baš za tu Akademiju?

Na nastavak studija u Finskoj odlučio sam se vrlo brzo nakon što sam 2009. godine prisustvovao ljetnoj školi harmonike u Kragujevcu, gdje je prof. Mika Vayrynen bio jedan od predavača. Njegov nekonvencionalan i progresivan pristup harmonici kao koncertnom instrumentu i njegovo veliko znanje o glazbi općenito, izuzetno me se dojmilo. Nedugo potom, prijavio sam se na prijamni ispit Sibelius Akademije te izrazio želju da studiram u njegovoj klasi.

Kako si se snašao tamo? Koliko dugo si već u Finskoj?

Studij u Helsinkiju započeo sam na jesen 2010. Izuzev vremenskih prilika, pri čemu prije svega mislim

na zimsku hladnoću i nedostatak sunca, uvjeti su gotovo optimalni, a obrazovni sustav Finske smatra se jednim od najkvalitetnijih u svijetu. Lako se snaći iz razloga što se većina Finaca izvrsno služi engleskim jezikom koji je jedan od službenih jezika na sveučilištu. Veoma sam zadovoljan kolegijima vezanim uz harmoniku (harmonika, komorna glazba, slobodna pratnja, čitanje s lista, štimanje i popravak instrumenata).

Koliko se razlikuje njihov način rada od našega? Koja bi bila razlika između finske i ostalih “škola harmonike”?

U Finskoj se od prvog razreda osnovne glazbene škole uči melodijski bas, time se počinje. Standard bas se uči kasnije. Napisane su brojne početnice za mlade harmonikaše koji se često u glazbenu školu upisuju u sedmoj godini života, a nerijetko i ranije. Nastavni program za harmoniku u glazbenim školama generalno je nešto složeniji nego kod nas. Na visokoškolskom nivou razliku vidim poglavito u repertoaru, sve je više novih originalnih kompozicija za harmoniku, najčešće modernog skladateljskog izričaja. U okviru kolegija harmonike, mnogo se izvode barokna djela i suvremene originalne kompozicije nordijskih i zapadnoeuropskih skladatelja. To ne isključuje druge opcije, od ruskih autora do romantičnih transkripcija. Uostalom, studenti imaju veliku slobodu pri izboru repertoara.

U usporedbi s mnogim drugim

zemljama, prilika za koncertiranje ima mnogo, s time da nije uvijek lako doći u priliku predstaviti se na nekom od najznačajnijih festivala klasične glazbe ukoliko niste finske nacionalnosti. Ukoliko bih uspoređivao hrvatski sistem obrazovanja s finskim, rekao bih da imamo prostora za razvoj, poglavito u osnovnim i srednjim glazbenim školama. Smatram da nastavni plan i program treba revidirati i modernizirati na način na koji je to učinjeno u drugim zemljama.

Jedan od razloga zašto u nekim elementima kaskamo za vodećim harmonikaškim zemljama, je taj što su mladi hrvatski izvođači i njihovi profesori rijetki gosti na najznačajnim međunarodnim događanjima vezanim uz harmoniku. U mnogim zemljama Europe, Rusiji, a u posljednje vrijeme i u Kini, interpretativni nivo mladih harmonikaša viši je nego ikad prije. Prisustvovati na natjecanjima, festivalima i međunarodnim masterclassima na kojima se predstavljaju vrhunski glazbenici ili predaju vrhunski međunarodni pedagozi, vrlo je poučno i inspirativno. Ipak, dobro je da već godinama imamo Odsjek za harmoniku na pulskom sveučilištu - sve je više mladih profesora koji su diplomirali zadnjih petnaestak godina, a to znatno doprinosi razvoju hrvatskog harmonikaštva u budućnosti.

Što se visokoškolskog sustava u Hrvatskoj tiče, mislim da je neophodno da se studente potakne na što češću koncertnu praksu. To

“Helsinki je odličan studentski grad, prepun kulturnih sadržaja, mjesta za socijaliziranje i izlaske.”

je za sad ostvareno s komornom glazbom i orkestrom, ali za kompletni razvoj njihovih umjetničkih osobnosti, za studente bi bilo vrlo stimulativno da su solistički angažirani u većoj mjeri, no što je to sada slučaj, bez obzira radi li se o produkcijama, audicijama, natjecanjima ili samostalnim recitalima. Ne bi bila loša ideja uvesti kolegij iz glazbenog menadžmenta koji se često predaje na zapadnoeuropskim akademijama za glazbu.

Postoje li neke stvari na Akademiji ili u samom gradu koje ti se ne sviđaju?

Kada je Finska u pitanju, izuzev povremenih blagih kulturoloških

šokova zbog velikih razlika u mentalitetu, teško je naći stvari koje smetaju ili koje ne funkcioniraju na visokom nivou. Studenti svih nacionalnosti oslobođeni su plaćanja školarine, imaju velika prava, popuste na prehranu, prijevoz, kulturna i sportska događanja, a stručni je kadar na svim fakultetima i akademijama sveučilišta vrlo kompetentan. Helsinki je odličan studentski grad, prepun kulturnih sadržaja, mjesta za socijaliziranje i izlaske.

Namjeravaš li se vratiti u Hrvatsku ili postoji mogućnost ostanka u Finskoj ako ti se pruži prilika?

Još uvijek nisam odlučio gdje

želim živjeti i djelovati. U Hrvatsku bih se volio vratiti pod uvjetom da ispunim svoje želje i planove u tolikoj mjeri da mjesto mog stalnog prebivališta ne bude prepreka ostvarenju svih profesionalnih ciljeva kojima težim.

Da li se više vidiš u solo vodama ili u nekom komornom sastavu?

Prije svega uživam u solističkim recitalima, a uz to priželjkujem i što više solističkih angažmana s orkestrom, uz suradnju s dirigentima i skladateljima. To nužno ne isključuje komornu glazbu, imam vremena i volje za sve kombinacije.

Najveći uspjeh u životu do sad?

U profesionalnom smislu to su sve stvari koje su se zaredale nakon upisa na Sibelius. Pobjeda na Arrasateu 2010. godine za mene će uvijek biti posebna uspomena, manje zbog same pobjede, više zbog okolnosti pod kojima sam tada djelovao, kao i pouke koju sam izvukao iz cijele priče.

Hobiji, sport - kako provodiš svoje slobodno vrijeme? Omiljene zimske aktivnosti?

Smatram da svatko tko se profesionalno bavi klasičnom glazbom i često iscrpljuje um višesatnim seansama vježbanja, mora imati nekakvu kompenzaciju u hobiju, sportu ili sličnom da ne pukne k'o lubenica. Previše nota u glavi nije uvijek dobra stvar. Osobno volim duge šetnje i trčanje, kilometarske kave i izlaske s prijateljima. U Finskoj je zima predivna kada sunce nije skriveno iza debelog sloja oblaka, lijepo je hodati po zaleđenom moru ili se kuhati u sauni.

Najvažnija stvar koju si do sada naučio, a koja se tiče harmonike i vježbanja?

Najvažnije što sam naučio je da bez često postavljenih i ostvarenih kratkoročnih ciljeva nema ni dugoročnog uspjeha u svijetu glazbe. Dok se školujemo, cilj može biti kolokvij, nastup, recital, natjecanje ili nešto sličnog karaktera što nam može poslužiti kao izvor motivacije i checkpoint. Kad je u pitanju umjetnički razvoj mladih talenata, još uvijek primjećujem mnoge zablude o tome koji je put do napretka i dugoročnog uspjeha. Samo jedan primjer, mnogi profesori i učenici uvjereni su da su natjecanja kao "sport" i da zato nisu ni pretjerano bitna. Iako je većini nas vrlo jasno

da se nešto apstraktno i individualno kao što je glazba u nama, ne može čak ni približno izraziti nečim tako banalnim i suhoparnim kao što su bodovi, numeričke vrijednosti izdane od strane često vrlo subjektivno motivirane ili upitno stručne prosudbene komisije, to nije razlog za ostati doma i vježbati u četiri zida. Pritom posebice mislim na talentirane, ali još uvijek neafirmirane mlade harmonikaše čiji je glazbeni razvoj znatno sporiji ukoliko nisu prisutni na sceni.

Instrumentalisti su po zvanju izvođači, a ne profesionalni vježbači. U praksi se zna dogoditi da se javni nastupi učenika i studenata svode na jedan godišnji polujavni ispit ili slično. Ako se tada dogodi nekakav zastoj u Bachovoj fugi ili višestavačnom ciklusu, to je dodatna potvrda sviračuvježbaču, a nažalost ponekad i njegovom profesoru, da još nije spreman ili još nije sazrio pa da prema tome nema smisla forsirati javne nastupe ili natjecanja dok se problem s nesigurnošću ne riješi. Učenik se sljedeće godine, s novim programom opet vraća ozbiljnom radu da bi se nakon sati i sati vježbanja, (svaki put s manje volje i žara) čudio zašto i dalje ima problema na sceni. Kako i ne bi kad djeluje kao izvođač 60 minuta godišnje, a vježba stotine sati? To baš i nije neki uravnoteženi sistem

razvoja mladih instrumentalista – vježbanje i sviranje drugačije su kategorije. Krajnji je rezultat takvog režima smanjena volja za vježbanjem, koja se često krivo dijagnosticira kao lijenost, što rezultira dodatnim frustracijama i konfliktima s lijepim instrumentom vrijednim tisuće eura, koji bi radije pustio svoj lijepi, topli ton u koncertnoj dvorani, nego širio loše vibre u kutku nekog podruma.

Poruka mladima.

Mladim harmonikašima koji su se već opredijelili za harmoniku kao životni poziv, savjetovao bih sve što je sadržano u prethodnom odgovoru. Ukoliko su konstantno aktivni, sve navedene mjere koje mogu poduzeti, poslužiti će im kao nevjerojatno jak izvor znanja, iskustva i motivacije. Najgore je upasti u rutinu mehaničkog polaganja ispita - treba se sjetiti da smo svi mi upisali harmoniku iz ljubavi i strasti prema glazbi. Hrvatska ima mnogo mladih harmonikaša s prednim talentom i vrijeme je da ih češće počnemo viđati na koncertnoj pozornici!

